

سرشناسه:

نصیری، علی - ۱۳۴۴:

عنوان و پدیدآور:

امام حسین (ع) پیشوای روشنائی ها / نویسنده: علی نصیری

مشخصات نشر:

قم: وحی و خرد، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری:

ص ۲۲۴

شابک:

ISBN: 978-600-91895-4-0

وضعیت فهرست نویسی: فیپا.

موضوع:

حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق.

رده بندی کنگره:

۸ الف - ۶ ن / ۴ / ۴۱ BP

رده بندی دیویی:

۲۹۷ / ۹۵۳

امام حسین علیه السلام

مشوای روشنایی ما

علی نصیری

(عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران)

امام حسین علیه السلام
بیشوای روشنائی‌ها

نویسنده: حجة الاسلام دکتر علی نصیری

ناشر: وحی و خرد

صفحه‌آرایی: امیرحسین نائینی

ویراستار: رامین بابا گل زاده

طرح جلد: داود امیری

نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

چاپخانه: سیمای کوثر

قیمت: ۳۲۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۸۹۵-۴-۰

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

قم: شهرک زین‌الدین، خیابان ذوالفقار، ذوالفقار ۱، پلاک ۲۸، تلفکس: ۲۷۰۵۵۸۸، تلفن همراه: ۰۹۱۲۵۵۱۵۸۲۱

مشهد: چهارراه شهید خیابان آیت الله بهجت مجتمع گنجینه کتب انتشارات کتب شفا، تلفن: ۲۲۲۰۱۳۳، تلفن همراه: ۰۹۱۵۵۲۰۶۹۶۴

شیراز: خیابان احمدی، روبروی بیمارستان دکتر نجابت، انتشارات شاه چراغ، تلفن: ۲۲۲۳۳۳۳، تلفن همراه: ۰۹۱۷۱۱۴۰۶۷۱

رشته خیابان امام خمینی، روبروی بانک تجارت، فروشگاه کتب مشکلات اندیشه، تلفن: ۲۲۳۳۷۰۰، تلفن همراه: ۰۹۱۱۸۳۸۵۲۷۵

نشانی الکترونیک: info.maref@gmail.com

پایگاه اینترنت: www.maref.ir

علاقه‌مندان برای تهیه این کتاب می‌توانند بهای آن را به حساب «موسسه معارف وحی و خرد» به

شماره جام ۳۱۹۳۷۷۵۸۱۵ بانک ملت واریز و فیش آن را به آدرس موسسه ارسال نمایند.

تقدیم به روح پاک و تابناک سالار شهیدان و یاران مخلص و

باوفایش که به واژه‌های عشق، اخلاص و وفاداری معنا بخشیدند؛

و تقدیم به همه کسانی که در چهارده سده گذشته در عشق امام

سوختند و در سوگ او و یارانش سرشک ماتم ریختند؛

و تقدیم به روح پدرم، مرحوم کربلایی حسن نصیری که قلب او

مالا مال از عشق به سالار شهیدان بود.

فهرست مطالب

دییاجه ۱۳

روشنائی نخست: بندگی خداوند

۱۹ - ۴۰

مفهوم عبودیت ۲۲

جایگاه عبودیت خداوند از منظر انبیا و اولیا ۲۳

عبودیت خداوند در سیره عملی پیشوایان دینی ۲۷

عبودیت در سیره قولی و عملی امام حسین علیه السلام ۳۳

عبادت عاشقانه امام حسین علیه السلام در شب عاشورا ۳۵

نماز تاریخی سالار شهیدان در ظهر عاشورا ۳۸

روشنائی دوم: عشق و عرفان

۴۱ - ۵۲

خاستگاه عرفان ۴۳

دعای عرفه؛ کتاب عرفان امام حسین علیه السلام ۴۶

- تجلی عشق و عرفان در مناجات‌های سالار شهیدان در روز عاشورا..... ۴۹
مناجات سالار شهیدان در آستانه شهادت..... ۵۲

روشنایی سوم: دعا و استغاثه

۵۵ - ۷۸

- جایگاه دعا در فرهنگ اسلام..... ۵۷
دعا در سیره پیامبران علیهم السلام..... ۶۱
نوح پیامبر و استغاثه به خداوند..... ۶۳
دعا و استغاثه در کتاب عاشورا..... ۶۶
نمونه‌هایی از دعا و استغاثه‌های امام حسین علیه السلام..... ۶۸
عمر بن سعد و نفرین امام حسین علیه السلام..... ۷۳
مردم کوفه و نفرین سالار شهیدان..... ۷۵

روشنایی چهارم: خردانگاری دنیا

۷۹ - ۲۰۲

- دنیا از نگاه قرآن..... ۸۱
بی‌اعتنایی به دنیا در سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله..... ۸۴
حضرت امیر علیه السلام و خردانگاری دنیا..... ۸۶
امام حسین علیه السلام و خردانگاری دنیا..... ۹۰
دل‌بستگی کوفیان به دنیا؛ زمینه‌ساز هلاکت ابدی..... ۹۳
امام حسین و بیدارسازی کوفیان از خواب غفلت..... ۹۶
زیان دل‌بستگی به دنیا در دو صحنه عبرت‌آموز کربلا..... ۹۸
۱. دل‌بستگی عمر بن سعد به دنیا..... ۹۸
۲. دل‌بستگی مردم کوفه به دنیا..... ۱۰۱

روشنایی پنجم: آسان انگاری مرگ

۱۱۶-۱۰۳

- حکمت و پندآموزی مرگ..... ۱۰۵
- استقبال یا گریز از مرگ، چالشی میان مؤمنان و کافران..... ۱۰۶
- اولیای الهی و اشتیاق به مرگ..... ۱۰۸
- حضرت امیر علیه السلام شیدای ملاقات با پروردگار..... ۱۱۰
- امام حسین علیه السلام و خردانگاری مرگ..... ۱۱۱

روشنایی ششم: ارزش محوری

۱۴۰-۱۱۷

- تأکید قرآن بر پای بندی بر ارزش های اخلاقی..... ۱۱۹
- همگامی ارزش ها با فطرت..... ۱۲۲
- ارزش محوری در سیره عملی پیامبر و علی علیه السلام..... ۱۲۴
- نمونه های تاریخی ارزش محوری در سیره امام حسین علیه السلام..... ۱۲۶
۱. آزادگذاشتن یاران در همراهی با امام..... ۱۲۶
۲. برخورد بزرگوارانۀ امام حسین علیه السلام با سپاه حر..... ۱۲۸
۳. اجتناب سالار شهیدان از آغازیدن به جنگ..... ۱۳۱
- ارزش محوری در سیره عملی یاران امام حسین علیه السلام..... ۱۳۲
- مسلم بن عقیل و پای بندی به ارزش های اخلاقی..... ۱۳۲
- وفاداری عباس علیه السلام..... ۱۳۳
- وفاداری یاران سالار شهیدان..... ۱۳۷

روشنایی هفتم: مردم‌نوازی

۱۴۱ - ۱۵۸

- ۱۴۳.....تکریم انسان در فرهنگ اسلامی
- ۱۴۵.....تکریم مؤمنان از نگاه کتاب و سنت
- ۱۴۹.....اصول اخلاقی حاکم بر روابط اجتماعی
- ۱۵۰.....مردم‌نوازی در سیره عملی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۱۵۲.....مردم‌نوازی در سیره امام علی علیه السلام
- ۱۵۲.....مردم‌نوازی در سیره قولی و عملی امام حسین علیه السلام
- ۱۵۷.....صحنه‌های زیبا از مردم‌نوازی سالار شهیدان

روشنایی هشتم: عزت‌مداری

۱۵۹ - ۱۷۰

- ۱۶۱.....بررسی مفهوم عزت
- ۱۶۲.....عزت‌مداری از منظر قرآن
- ۱۶۴.....تأکید بر عزت‌مندی مومنان در روایات
- ۱۶۶.....عزت در سیره قولی و عملی امام حسین علیه السلام

روشنایی نهم: ظلم‌ستیزی

۱۷۱ - ۱۸۸

- ۱۷۳.....مفهوم ظلم
- ۱۷۳.....اقسام ظلم در فرهنگ قرآن
- ۱۷۹.....حقوق مظلوم از نگاه قرآن
- ۱۸۱.....تأکید بر سه نکته در برخورد با پدیدهٔ ستم

- ظلم‌ستیزی و یاری مظلوم در سیره پیشوایان دینی ۱۸۱
- ظلم‌ستیزی در سیره عملی امام حسین علیه السلام ۱۸۳

روشنایی دهم: اصلاح‌خواهی

۱۸۹ - ۲۱۳

- شاخصه‌های فرهنگ جاهلیت ۱۹۱
- نقش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در اصلاح فرهنگ جاهلیت ۱۹۲
- سیر قهقراپی عموم مسلمانان پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ۱۹۶
- نقش معاویه و یزید در بازگرداندن فرهنگ جاهلیت در میان مسلمانان ۲۰۲
- جایگزینی نظام پادشاهی به جای دکترین امامت و ولایت ۲۰۵
- امام حسین علیه السلام و جان‌نثاری برای اصلاح فرهنگ جاهلی ۲۰۸
- کتاب‌نامه ۲۱۳
- از این قلم ۲۲۳
- در دست انتشار ۲۲۴

دیباجه

به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد
ترا در این سخن انکار کار ما نرسد
اگر چه حسن فروشان به جلوه آمده‌اند
کسی به حسن و ملاحه به یار ما نرسد
هزار نقش برآید به کلک صنع و یکی
به دلپذیری نقش نگار ما نرسد^۱

سخن از صفات و ویژگی‌های والای انسانی خداگونه است که در کتاب دین، اخلاق و عرفان زیباترین واژه‌ها را با خون و قیام خود به ثبت رساند و به ارزش‌های والای الهی و انسانی همچون عبودیت، حریت و آزادگی معنا بخشید.

سخن از امام حسین علیه السلام است که مدال همراهی با تابناک‌ترین گروه پاکان یعنی اهل بیت علیهم السلام را بر گردن دارد که آیه "تطهیر" در اثبات پیراستگی و عصمت آنان نازل شد،^۲ سوره "دھر" در ستایش از اخلاص و روح خیررسانی آنان به نیازمندان فرود آمد، آیه "مباهله" بر جایگاه بلند و

۱. دیوان حافظ.

۲. احزاب، آیه ۳۳.

آسمانی آنان گواهی داد^۱ و سوره "فجر" به نیل او به مقام «نفس مطمئنه»
شهادت داد.^۲

سخن از سید و سالار شهیدان^۳ و سرور جوانان بهشت^۴ است که
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با ریحانه و گل خوش‌بوی خود خواندن او^۵ و با جمله:
«حسین منی و أنا من حسین»^۶ میزان پیوستگی گسست‌ناپذیر او با رسالت
را آشکار ساخت.

گفت و گو درباره امامی است که در هر برگ از رخدادهای عاشورا
ارزش‌های اخلاقی و معنوی را به تصویر کشید و نشان داد که آموزه‌های
بلند و نورانی اسلام در هر شرایطی قابل تبلور است و اثبات کرد که عاشورا
را می‌توان قرآن مجید دانست.

۱. آل عمران، آیه ۶۱

۲. رک: التفسیر الصافی، ج ۵، ص ۳۲۷؛ بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۹۳. بر اساس روایات رسیده
ذیل آیه شریفه، امام حسین علیه السلام مصداق کامل نفس مطمئنه معرفی شده است.

۳. در بخشی از یک روایت چنین آمده است: روزی پیامبر اکرم در حالی که در خانه فاطمه بود
و امام حسین را در دامن خود داشت، گریست و به سجده افتاد آن‌گاه فرمود: "ای فاطمه،
خداوند همینک با بهترین حال با من به گفت و گو پرداخته و فرموده است: حسین سرور
شهیدان از میان اولین و آخرین و در دنیا و آخرت است. کامل الزیارات، ص ۱۴۲؛ ص ۲۱۶
«باب ما روی ان الحسین بن علی سید الشهداء»: الامالی (صدوق)، ص ۱۹.

۴. پیامبر اکرم در روایت مشهوری که فریقین نقل کرده‌اند، فرمود: «الحسن و الحسین سیدا شباب
اهل الجنة». رک: من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۷۹؛ بحارالانوار، ج ۲۵، ص ۳۶۰؛ العوالم،
ص ۲۵۰؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۳، ص ۳ و ص ۳۳۱؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۴۴.

۵. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در روایت معروفی فرمود: «ریحانی من الدنیا الحسن و الحسین». کافی، ج ۶
ص ۲، باب فضل الولد.

۶. رک: الارشاد، ج ۲، ص ۱۲۷؛ بحارالانوار، ج ۳۷، ص ۷۴؛ المعجم الکبیر، ج ۳، ص ۳۲ و
المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، ص ۱۷۷.

سخن از کسی است که با خون خود و یاران مخلص و باوفایش به ادعان هر تاریخ‌نگار حقیقت‌بینی حیات جاودانه اسلام را ضمانت بخشید و شعار: «مرگ در نظرم برتر از زندگی با ستم‌کاران است»^۱ را بر تارک تاریخ جاودانه ساخت.

از سویی دیگر، عاشورا را باید پس از پدیده رسالت پیامبر اکرم و شهادت حضرت امیر، بزرگ‌ترین و تأثیرگذارترین رخداد تاریخ اسلام، به‌ویژه در سده نخست دانست.

گرچه شماری از مورخان همچون طبری و ابن‌خلدون و محدثانی همچون بخاری و عموماً خواسته و از روی غرض‌ورزی خواستند تا از کنار این رخداد بزرگ به سادگی گذشته و آن را کم‌اهمیت جلوه دهند و چشم خود را از بسیاری از اسرار و حقایق آن فرو بندند، اما عظمت و تأثیرگذاری این رخداد آن چنان شگرف و گسترده بوده و همت که یاد و خاطره آن هرگز از جان‌ها محو نمی‌گردد و روز به روز فروغ آن فزونی می‌یابد.

حادثه عاشورا که همزمان با استنکاف امام حسین از بیعت با یزید پس از مرگ معاویه در نیمه رجب سال ۶۰ هجری قمری، آغاز و پس از گذر از فراز و نشیب‌های زیاد، با شهادت امام و یارانش در روز عاشورا، یعنی دهم محرم سال ۶۱ هجری به اوج خود رسید، و در ظاهر با بازگشت بازماندگان، خانواده و همراهان امام به مدینه به پایان رسید، در عرصه‌های مختلف فرهنگی، سیاسی و اجتماعی آثار و نتایج مهمی را به همراه آورد

۱. «انی لاری الموت الا سعادة و الحیاة مع الظالمین الا برماً؛ من مرگ را جز سعادت و زندگانی با ستم‌کاران را جز ننگ و عار نمی‌دانم.» بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۱۹۲.

که اینک با گذشت چهارده سده از آن، ما همچنان شاهد این تأثیرگذاری نه تنها بر مسلمانان، بلکه بر جهانیان هستیم.

باری، بازکاوی کتاب فضایل سالار شهیدان، نقش یاران و اهل بیت امام در برپایی نهضت کربلا و ماندگاری آن، بررسی ابعاد حکومت ننگین معاویه و یزید، عوامل و ریشه‌های شکل‌گیری این قیام، چگونگی برخورد خواص و عوام روزگار امام با این نهضت و نتایج و آثاری که این نهضت از آغاز تا کنون از خود بر جای گذاشته، نیازمند کاری سترگ و کوشش جمعی درخور است.

نگارنده از سال‌ها پیش مترصد فرصتی مناسب بود تا با نگارش اثری هرچند ناچیز عشق، علاقه و ارادت خود را به ساحت ملکوتی سالار شهیدان امام حسین علیه السلام ابراز دارد، که سرانجام توفیق الهی رفیق راه شد و این نگاشته به فرجام رسید.

درباره این نگارش هیچ سخنی ندارم، جز آن که بگویم با قلبی همراه با عشق و شیدایی به آن امام شهید فراهم آمده و خواسته‌ام به دور از مباحث کم‌روح تاریخی، برگ‌هایی آفتاب‌گونه و درس‌آموز از حیات نورانی و به ویژه نهضت جاودانه عاشورا را ورق بزنم و خوانندگان اهل بیت دوست را که سینه آنان لبریز از عشق حسینی است، در نظاره‌گری به زیباترین تصاویر کتاب حیات سرور شهیدان با خود سهیم سازم.

از آن‌جا که گفتار و کردار ائمه سراسر نور و روشنایی است و به همگان روشنایی می‌بخشد، بدین منظور ده فصل از کتاب فضایل و کمالات

سالار شهیدان را با عنوان «روشنایی» برشمرده‌ام که عبارت‌اند از:

۱. بندگی خداوند؛ ۲. عشق و عرفان؛ ۳. دعا و استغاثه؛ ۴. خردانگاری دنیا؛
۵. آسان‌انگاری مرگ؛ ۶. ارزش‌محوری؛ ۷. مردم‌نوازی؛ ۸. عزت‌مداری؛
۹. ظلم‌ستیزی و ۱۰. اصلاح‌خواهی.

در میان این روشنائی‌های ده‌گانه، پنج مورد نخست ناظر به حوزه اخلاق بندگی است و میزان رابطه عمیق امام حسین با خداوند را نشان می‌دهد و از روشنائی ششم تا روشنائی دهم مربوط به اخلاق اجتماعی است و آشکار می‌سازد که سالار شهیدان در تعامل با مؤمنان، دوستان و یاران و حتی با دشمنان خود تا چه اندازه موازین اخلاقی را پاس داشته است.

چنان که در چاپ نخست کتاب یادآور شدم، این کتاب نخستین اثر انتشاریافته توسط انتشارات «وحی و خرد» وابسته به مؤسسه «معارف وحی و خرد» است که با نام سالار شهیدان مزین شده و به این نام تبرک یافته است.

اینک که به لطف الهی به فاصله کوتاهی چاپ اول این کتاب به پایان رسید، از فرصت ماه محرم و در ایامی که توفیق تبلیغ در مسجد کبود ارمستان در میان جمع عاشقان اهل بیت علیهم‌السلام در این کشور برایم فراهم شد، سراسر کتاب را مورد بازخوانی و مذاقه قرار داده و ضمن ویرایش مجدد و جابه‌جایی فصول کتاب و تنظیم آن بر اساس دو حوزه اخلاق بندگی و اخلاق اجتماعی، مباحثی را در لابه‌لای مطالب و فصول آن افزودم که مقایسه دو کتاب، میزان قابل توجه تغییرات را نشان می‌دهد.

شایان ذکر است که در ویراست دوم کتاب از پیشنهادات و تذکرات سودمند فرزند فاضلم جناب آقای محمدحسین نصیری بهره بردم که از خداوند منان برای وی توفیقات روزافزون را آرزو می‌کنم.

در پایان از خداوند توفیق‌آفرین و فیض‌گستر به خاطر به فرجام رساندن این نگاشته، سپاس‌گزارم و امیدوارم در شناخت هرچه عمیق‌تر زندگی امام حسین علیه السلام و پای‌بندی به ارزش‌های مورد اهتمام ایشان، توفیق روزافزون‌تری داشته باشیم و این نگاشته بر معرفت عمیقانه ما از ابعاد و شخصیت آن امام و عشق به پیشوای روشنائی‌ها بیفزاید.

والله ولی التوفیق

علی نصیری

قم، مؤسسه معارف وحی و خرد

۲۵ / ۹ / ۱۳۸۹؛ دهم محرم الحرام ۱۴۳۲